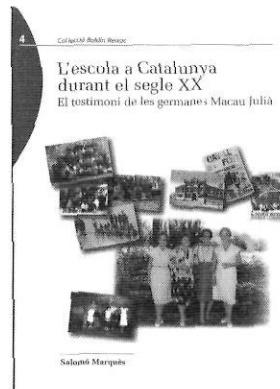

de «l'escola a Catalunya durant el segle XX», que és, per damunt de tot, una obra de tesi on el pedagog Salomó Marquès dibuixa, amb un discurs fluid, ple de saviesa i de matisos, però alhora alliberat de formalismes innecessaris, un sensacional fris, breu i contundent, llegidor i essencial, de l'educació a casa nostra durant el segle passat. De l'altra, hi ha «el testimoni de les germanes Macau Julià», la visió d'aquestes quatre germanes mestres, filles del també mestre Isidre Macau, que posen veu, vida i color a una història de la qual se'n senten, ben legítimament, protagonistes. Saga, la dels Macau, que continuaran la major part dels nêts, mostra ben palpable i material que la professió, el magisteri, s'ha confós amb la vida mateixa. D'aquí l'halo d'homenatge que traspuja tot el text, més que a les germanes Macau, a tota la professió en general, com es diu explícitament a la dedicatòria.

Es tracta, per tant, d'oferir una panoràmica general de l'evolució de l'educació a casa nostra durant el segle XX amb l'acompanyament de Carme Macau (1911-2002), Pepita Macau (1914), Rosa Macau (1916) i Maria Antònia Macau (1922). L'objectiu no és pas el d'oferir-nos la biografia professional d'aquestes quatre mestres, sinó, en paraules de l'autor, una aproximació que busca per damunt de tot que els lectors «coneguin i estimin

una mica més l'escola del nostre país». Ni més ni menys. Es tracta, en definitiva, d'un llibre valent i exemplar en l'ús de les fonts orals i rigorós en la interpretació històrica del que ha estat el segle XX a Catalunya a través de les seves escoles i dels seus mestres.

Xavier Besalú

Els primers habitants de la Selva

GARCIA GARRIGA, Joan i MARTÍNEZ MOLINA, Kenneth.

Hominíds a la Selva. biològica i cultural del primers humans de les comarques de Girona.

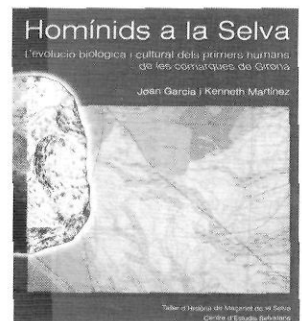
Estudis i Textos 8. Taller d'Història de Maçanet de la Selva i Centre d'Estudis Selvatans, 2003.

La difusió dels resultats dels treballs arqueològics havia estat un dels assumptes pendents de la nostra comunitat científica, que provocava una preocupant trigança en la manera en què les principals

fites assolides arribaven al conjunt de la societat. En els darrers anys, però, les iniciatives per fer conèixer el nostre patrimoni han estat nombroses, i amb més o menys encert hi podem comptar des de parcs arqueològics fins a diferents publicacions divulgadores. Dins aquesta tendència hem de situar la monografia de J. Garcia i K. Martínez sobre les indústries en pedra tallada trobades a la comarca de la Selva –i en particular les del jaciment de Puig Marí, de Maçanet de la Selva– realitzada dins la col·lecció Estudis i Textos, que amb tanta cura i encert ja fa tres anys que va endegar el Centre d'Estudis Selvatans, destinada a estudis aprofundits sobre la història de la comarca.

D'entrada, el que sorprèn més d'aquesta publicació és el seu títol, i és que, de moment, restes òssies d'hominíds a la comarca de la Selva no se n'han trobat, i, per tant, analitzar-ne la seva evolució biològica sembla –a priori– una mica agosarat. De fet, el que ens proposen els autors és una explicació de com degueren ser aquests homínids a partir de les restes lítiques que ens han deixat escampades en diferents indrets de la comarca, a la manera de la cita bíblica «Pels seus fruits els coneixeu» (Sant Mateu, 7; 20), que l'evangelista proposava per diferenciar els arbres.

Deduir, però, una evolució biològica a partir d'una evolució cultural sembla una tasca prou difícil si no es té

un registre complementari. En aquest cas, els autors, graduats a la Universitat Rovira i Virgili i que formen part d'un equip d'investigació dirigit per Eudald Carbonell i Robert Sala que abasta amb solvència prou contrastada jaciments tan emblemàtics com Aravuerca o l'Abric Romaní, utilitzen tota una àmplia base documental per explicar com degueren ser els homínids que van fabricar les eines trobades. I ho fan acostant a un públic no especialista les principals descobertes que s'han realitzat en aquest camp en els darrers anys.

Els més d'un centenar de jaciments que actualment es coneixen a la comarca de la Selva són fruit d'un important esforç d'investigació per part d'un gran nombre de persones, entre les quals cal destacar, en primer lloc, com a veritable impulsor d'aquestes recerques, Nèstor Sanchiz, al capdavant d'un grup de prospectors vinculat al Museu de Sant Feliu de Guíxols, als quals poc després es van afegir Josep Canal, Joan Abad i, amb ells, tota l'Associació Arqueològica de Girona. I si

DIVERSOS AUTORS. *Setenes Jornades sobre la Millora de la Gestió de l'Aigua a Catalunya*. Girona: ASAC, 2003. 92 p.

DIVERSOS AUTORS. *Viatge a una guerra: George Orwell a Catalunya i al Front d'Aragó*. Girona: Diputació/Casa de cultura, 2003. 52 p.

FARJAS BONET, Anna. *Teregunné. Els immigrants gambians: un viatge d'anada i tornada*. Girona: Diputació, 2003. 256 p.

FOGUET I BOREU, Francesc. M. *Àngels Anglada. Passió per la memòria*. Barcelona: Pòrtic, 2003. 336 p.

FONALLERES, Josep Maria. *Gertrudis i els dies*. Barcelona: Cruïlla, 2003. 91 p.

FONALLERES, Josep Maria. *Itinerari recomanat*. Barcelona: Ara Llibres, 2003. 224 p.

FONT, Rosa M. *L'ànima del freixe*. Barcelona: Barcanova, 2003. 350 p.

FRAGUELL SANSBELLÓ, Rosa M.; LLUSÀ TORRA, Rafel; RIBAS PALOM, Anna [eds.]. *Nous usos per a antics espais industrials*. Girona: Universitat de Girona, 2003. 297 p.

GARCIA, Francesca [et al.]. *Santa Coloma de Gramenet, el gran salt endavant*. Girona: El Punt, 2003. 259 p.

GIL TORT, Rosa Maria; MARINÉ DURAN, Josep [coordinadors]. *Miratges: 300 anys de projectes no realitzats a les comarques gironines*. Girona: Diputació, 2003. 169 p.

GIL, Rosa; MINOBIS, Montserrat. *Aquí ràdio. Crònica de les ones a les comarques de Girona: 1933-1982*. Girona: Col·legi de Periodistes de Catalunya, 2003. 316 p.

Guia d'atenció al ciutadà nouvingut. Olot/Girona: Consorci de Benestar Social de la Garrotxa/Alzamora, 2003. 27 p.

JIMÉNEZ, Àngel. *En memòria de Felip Calvet i Costa (1920-1999), testimoni guixolenc de l'exili català de 1939*. Sant Feliu de Guíxols/Girona: Ajuntament/Diputació, 2003. 84 p.

el llibre es converteix més en un exercici de difusió de la situació actual dels estudis del plistocè mitjà i superior que no en un estudi comarcal, la inclusió com a protagonistes de la recerca d'aquests pioners en la investigació és un homenatge a la seva tasca i dissipa els dubtes sobre la idoneïtat del mitjà escollit per publicar-ho.

Aquests jaciments, o estacions, com alguns han preferit anomenar-los, es caracteritzen per troballes superficials d'eines de pedra tallada, generalment realitzades sobre matèries locals com quars, basalt o quarsita. Són fruit de diferents ocupacions a l'aire lliure, poblats o llocs de cacera, realitzades per poblacions paleolítiques. La manca d'un context arqueològic clar, com restes òssies o estructures construïdes, havia reduït la seva valoració, tot i la seva antiguitat, a estudis especialitzats en tecnocomplexos lítics. Justament per superar aquest escull, l'equip investigador ha iniciat un projecte d'excavacions en les zones més idònies per a la conservació del nivell arqueològic, de les quals Puig Marí n'ha estat la primera, que ens anuncien prometedors resultats en els propers anys.

El plantejament de la publicació mostra molt clarament l'objectiu de superar les limitacions que ofereix el registre arqueològic, deixant enrera una encriptada anàlisi morfotecnològica per assolir un nivell explicatiu superior

que pugui convertir la comarca de la Selva en una important àrea d'estudi de les primeres poblacions humanes que van habitar les nostres terres.

Àngel Bosch i Lloret

Un univers imaginat i imaginari

GIL TORT, Rosa Maria i MARINÉ DURAN, Josep.

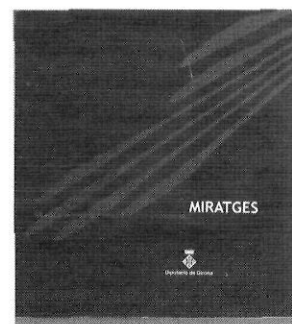
Miratges. 300 anys de projectes no realitzats a les comarques gironines.

Diputació de Girona.

Girona, 2003.

177 pàgines

El món actual, tal com el veiem, amb els seus paisatges, la seva configuració física, és el resultat d'un dels molts camins possibles que podia haver seguit el curs de la història. L'únic, d'altra banda, que existeix realment, de manera palpable. Mentre que tots aquells que haurien «pogut ser», però que, per les contingències més diverses, no han acabat materialitzant-se, han acabat desfigurant-se o esvaint-se en el pou del pas del temps. Tots no. Alguns bocins d'història no materialitzada dormen des de fa dècades, o segles, en els llocs més recòndits dels arxius. El treball de Rosa Maria Gil i Pep Mariné servirà per recuperar la memòria històrica a les comarques de Girona d'allò que no va ser

però que hauria pogut ser si els capricis del destí, o les decisions dels qui tenien poder de fer-ho, haguessin triat un camí diferent dels que van acabar enfilant.

Els 461 projectes, il·lustrats amb 1.300 imatges, que ens presenta *Miratges* ens donen l'oportunitat d'imaginar una altra costa, una altra muntanya, una altra ciutat i uns altres pobles força diferents dels que tenim (amb magnífics edificis escolars, equipaments projectats pels millors arquitectes de cada moment, una extensa xarxa ferroviària...) però no sempre millors: un port esportiu a les ruïnes d'Empúries, un aeròdrom a la platja de s'Abanell de Blanes, un balneari a la cala de Santa Cristina de Lloret de Mar, en són exemples paradigmàtics. Però en el rerefons, *Miratges* ens apropa a les inquietuds i als desigs dels qui ens varen precedir, al sentit mutant del terme *progrés*, a les necessitats conjunturals de cada comunitat i a les esperances de futur dipositades en cadascun d'aquests projectes, algun tristament abandonat, molts afortunadament avortats a temps.